

Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

Da vi havde den såkaldte Muhamedkrise, startet af de 12 satiriske tegninger af islams profet Muhamed i Jyllands-Posten 30. sept. 2005, kunne vi i mange lande se, hvordan horder af religiøse fanatikere under eder og forbandelser trampede ophidsede på vort elskede nationale symbol – Dannebrog - for derefter at brænde flaget.

De ville ikke acceptere den form for frihed og humor, som vi danskere sætter så utrolig højt, i hvert fald ikke når det drejede sig om *deres* helligdom – Muhamed.

Mange af vi danskere føler, at der er noget "*helligt*" over vort gamle Dannebrog. Derfor var det særdeles ubehageligt, at se det danske flag på denne måde blive midtpunkt i ekstremisternes udfoldelse af had og foragt.

Et underkuet folk har sjældent lejlighed til at udfolde sine aggressioner, enhver opstand mod de bestående diktatorer bliver slået ned med hård hånd. Tortur og likvideringer hører med i deres styreform. Men her var der en situation, hvor folket fik lejlighed til at udfolde aggressivitet, uden at diktatorerne greb ind, for de havde bestemt ikke noget imod, at deres folk udstillede foragt for andre landes demokratiske styreformer. Derfor blev der givet lang snor, og det udnyttede folket.

Mange voldsomme scener med vredesudbrud og ildspåsættelser rullede dagligt frem på skærmen. I flere lande blev danske varer fjernet fra butikshylderne, noget der kostede mange danske virksomheder store tab, samtidig blev de og vort land udråbt som syndebugke og udlagt for had.

Mange af disse forskellige barske billeder har brændt sig fast på vore nethinder. Billedet af vort kære Dannebrog der i den grad blev udsat for chikane, men også et billede af hvad Dannebrog gennem nu snart 800 år har været udsat for. Det gik virkelig op for os, hvor stor betydning vort gamle Dannebrog har som symbol for vort land og for det danske folk.

Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

Dannebrogens historie:

I et korstog mod de hedenske estere erobrede Valdemar Sejr i 1219 Estland.

Et korstog blev det kaldt, for så var det mere legalt at myrde folk i Vor Herres navn.

Det blodige slag om Estland stod ved Lyndanise. Byen der senere kom til at hedde Reval, i dag hedder byen Tallinn, som betyder "Danskebyen."

Ifølge sagnet var det her Dannebrog kom: "Som sendt fra himlen." Det skete 15. juni 1219 - som altså blev flagets fødselsdag. Det er den dag, vi kalder Valdemarsdag. Hvert år på datoen 15. juni sælger Danmarks-Samfundet stadig de små Valdemarsflag. Det giver midler til 125 flotte faner med stang, guldbroderier, kvast og messingbeslag. Foreninger og organisationer, der ønsker at vise deres tilhørsforhold til Danmark, kan søge om en af disse faner som gave.

Med sig havde Valdemar II Sejr den lærde og lovkyndige ærkebiskop Anders Sunesen

(1160-1228). Igen ifølge sagnet var det i hans arme, Dannebrog havnede.

Flaget opdannede de hårdt trængte danske korsfarere, så det der tegnede til et truende nederlag, blev ændret til en sejr.

Ifølge forfatteren B.S. Ingemann var det dog soldaten Karl af Riise, der "fangede" flaget. Så "ham skylder vi respekt," som der står i "Højt fra træets grønne top."

Karl af Riise var fra Stevns, og det er efter ham, byen Karise har fået sit navn, altså en forkortelse af Karl Riise.

< Begivenhederne i 1219 - malet 1809
Christian August Lorentzen (1746-1828)

Samme år, altså 1219, indførte Valdemar II Sejr "Dannebrogordenen," en ridderorden forbeholdt mænd. Der skulle gå 732 år, før også kvinder kunne tildeles denne hæder, ifald de gjorde sig særlig fortjent hertil, dvs. den hæder kunne de først opnå fra 1951.

Højesteretsdommer Bodil Pauline Dybdal (20/11 1901-4/6 1992) udnævntes 1951 som den første kvinde til ridder af Dannebrogordenen.

Før Dannebrog havde vi Ravnefanen, en rød dug med Odins to ravne Hugin og Munin broderet i sort. Ravnefanen blev erobret år 878 i Devonshire i Sydvestengland. Fanen var kendt og frygtet, for den var de skrækjagende danske vikingers symbol. Det ældst kendte navn for flaget er Denenbrock senere Dannebrog, skrivemåden er i tidens løb ændret til Dannebrog, der kan oversættes til "danernes klæde," "danernes fane" eller "vel forarbejdet stof." Dan er det frisiske ord for rødfarvet.

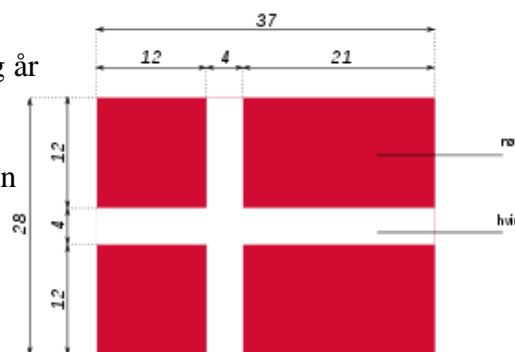
Ravnefanen >

Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

Det var kristendommens indførelse i Danmark omkring år 1000, der fortrængte Odins sorte ravne til fordel for det kristne symbol – et hvidt kors på rød bund.

De første faner var kvadratiske, først ved Reformationen i 1536 ændredes formen til den nuværende lidt aflange.

*Dannebrogs proportioner med slidkant 28:37
uden slidkant 28:34*

Normalt kaldes flagets røde farve - dannebrogrød, men den korrekte betegnelse for den røde farve er pantone 186 C. Orlogsflag har en lidt mørkere farve pantone 194 C, fordi den mørkere farve bedre kan ses over større afstande på havet.

Korsdesignet på det danske flag blev efterfølgende overtaget af alle de nordiske lande, Sverige, Norge, Finland, Island, samt de autonome områder Åland og Færøerne. Flere andre steder findes flag, der minder meget om det danske. Det gælder byvåbnet i den skånske by Trelleborg, Savoyen i Frankrig, Lübecks gamle byvåben, Holy Roman Empire og på Bayeux-tapetet ses også et rødt flag med et hvidt kors. Bayeux-tapetet fortæller om Slaget ved Hastings, hvor den barske normanner hertug Vilhelm Erobreren stormede ind i England, det var 28. sept. 1066.

Omkring år 1100 havde væringer fra Miklagaard et rødt flag med et hvidt kors. Væringer var kejserens livvagter af nordiske krigere. Og Miklagaard er byen i Tyrkiet der har haft så mange navne - Byzans, Byzantion, Nova Roma, Konstantinopel, Konstantinopolis, Miklagaard, Istinpolin og i dag kender vi byen som Istanbul, men også Istambul eller Stambul bliver brugt, ikke mindre end 10 forskellige navne på denne by har jeg gravet frem. Og under borgerkrigen Grevens Fejde 1534-36, havde den sejrende part et rødt/hvidt korsflag.

Det originale flag fra sagnet i Estland blev opbevaret i fæstningstårnet Folen på Kalundborg Slot, der i dag kun findes som ruiner. Folen var nemlig Danmarks riges skatkammer, hvor rigets kostbare klenodier blev opbevaret. Samtidig var det også statens fængsel.

Kongerne og Dannebrog:

Dronning Margrete (1353-1412) og hendes søsterdattersøn Erik af Pommern gjorde sidst i 1300-tallet Dannebrog til kgl. segl. Det var hende svenskerne så hånligt kaldte: "*Kong Bukseløs.*"

Ofte kaldes hun for Dronning Margrete I, skønt hun aldrig blev udråbt til Danmarks Dronning kun til: "*Fuldmægtig frue og husbond og hele rigets formynder.*" Derfor kan hun ikke med rette kaldes Margrete den I, - men det gør vi altså alligevel.

Da Erik af Pommern i 1439 i stor hast forlod Danmark, tog han det gamle Dannebrog med sig. Han tog også den værdifulde guldgås, der sad på toppen af Gåsetårnet i Vordingborg, og han glemte heller ikke statskassen, og så stak han ellers af til Visborg på Gotland.

Her ernærede vores tidligere danske konge sig som sørøver, men så angreb svenskerne ham, og Erik af Pommern flygtede hjem til sit barndomsland Pommern.

Det er herfra, vi har det stadig brugte udtryk: "*Ad Pommern til.*"

Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

I år 1500 havde Kong Hans fået fat i det originale flag. Gad vist hvordan, for det var jo kun et sagn? Han havde det med i slaget ved Hemmingstedt, hvor det blev ført af marsk Hans von Ahlefeldt, der desværre faldt med det resultat, at ditmarskerne snupede fanen.

Vi tilbageerobrede flaget i 1559, da var det næsten ødelagt af fugt og ælde. Flaget blev hængt op i Slesvig Domkirke, men gik så til grunde i Lübeck i 1660.

Ja, vidt har vores gamle originale fane været omkring, og meget har det måttet lægge stof til. Og det fortælles alt sammen, uanset at der er tale om et sagn, og det er jo ganske morsomt.

Nu er vi danskere jo et ret oplyst folk, så den med at himlen var leverandør af Dannebrog, den "køber" vi ikke - nej. Mere sandsynligt er det korsridderne Johanniterordenens fane, der blev bragt ind i slaget i Estland 1219, en fane der stadig bruges på Malta.

Vi må jo også lige erindre, at begivenhederne, der skulle være fundet sted i 1219, først er nedskrevet 300 år senere, med den betydelige usikkerhed det medfører.

Hvad ville du kunne huske, ifald du skulle gemme dine erindringer i 300 år, før de blev griflet ned? Jeg kan knap nok huske, hvor jeg satte min cykel, da jeg kom.

Hvad skete der i det danske landskab for 8-900 år siden?:

Ja, den absolut største aktivitet i landet var bygning af vore gamle landsbykirker og klostre. Og de fylder bestemt også ganske meget i historien fra den tid.

Vi har ca. 2.000 af de gamle kirker, og der gættes på, at omkring 1.500 af dem er bygget i 1100-tallet og 500 i 1200-tallet. Tænk - at bygge 2.000 kæmpebygninger med nærerne - uden hjælp af traktorer, gravkøer, byggekraner og andre tekniske hjælpemidler. Det har været en ganske enorm indsats. Ikke engang trillebøren var kommet til Danmark.

En landsbykirke blev bygget af 2-3.000 store kampesten, samlet på omegnens marker og tilhugget med hammer og mejsel til de såkaldte granitkvadersten. Og husk - dengang talte Danmarks befolkning knap 1 mio. indbyggere.

Det danske landskab er den dag i dag meget præget af disse landsbykirker, de hører med i det totale billede af Danmark. Og kirkerne bruger flittigt Dannebrog, hver gang der er en aktivitet. Og selv om de nogle steder måske ikke bliver så flittigt besøgt som ønskeligt, så ville det bestemt være et stort savn for os alle, hvis de pludselig var væk.

Hver enkelt af kirkerne har sin egen helt specielle og interessante historie.

Hanne og jeg har besøgt rigtig mange kirker på vore årlige cykelture rundt om i vort land. Næsten alle kirker var fra starten bygget uden tårn, våbenhus og kapel.

I dag er der under 200 kirker i Danmark, der *ikke* har noget tårn.

De tårne, der senere er bygget til, har mange steder virket som sømærker, andre steder som pejlemærker højt placeret i landskabet.

For der var dengang meget langt mellem GPS'erne.

Her et ganske lille udpluk af vore kirker:

På vores egn er Sædding Kirke 10 km N for Skjern en af dem uden tårn. Sædding Kirke er fra 1100-tallet. Tæt ved den tilmurede kvindedør i nordside har en af kvaderne et tilhugget maskelignende mandshoved med et endnu utydet runetegn. Der gættes på, at hovedet kan

forestille kirkens ejer eller måske bygherren – en slags håndværkervisitkort. Kirken er præget af forbindelsen til Søren Aabye Kierkegaard, hvis slægtsgård lå som nabo til kirken.

Tæt ved kirken står en to m høj mindesten med teksten:

"HER LAA SØREN KIERKEGAARD'S SLÆGTS-HJEM"

Søren Kierkegaards historie har jeg gravet en hel del i. Men det er en helt anden og meget lang historie.

Heller ikke den lille undselige Hover Kirke 10 km NØ for Ringkjøbing har et tårn. En lille romansk kirke fra 1200-tallet bygget af granitkvader. Den har kalkmalerier fra år 1550 og en kirkeklokke, der hænger i en galge på korgavlen mod Ø. Pludselig kom landsbyen Hover, på alle landets forsider. Kirken har stået næsten uændret gennem sine 800 leveår. Netop derfor blev kirken i 2006 udvalgt til den danske arkitekturkanon i fornemt selskab med Sydney Opera House, Østbroen over Storebælt, Vor Frue Kirke i København, Århus Universitet, Århus Rådhus og Glorup Herregård ved Svindinge. Efter den fornemme og overraskende kanonisering, som vores egn var meget stolte over, er kirken blevet hjem søgt af adskillige turister.

Da kirken på Hjerl Hede skulle bygges, blev Tjørring Kirke ved Herning valgt som model, den er bygget i 1100-tallet, dens klenodie finder du på kirkegården, det er Jens Niensens gravsted, og hvem er så denne - Jens Nielsen?

Jo, det er ham, vi kender bedre som *"Jens Vejmand."*

"Hans liv var fuldt af sten, men på hans grav – i døden, man gav ham aldrig en."

For på *"Jens Vejmands"* gravsted står kun *"et gammelt frønnet bræt."* Kik ind på Tjørring Kirkegård næste gang du kommer forbi på hovedvejen mellem Herning og Holstebro.

En af vor egns smukke kirker er Sdr. Lem Kirke, i daglig tale Højmark Kirke. Den er også fra 1100-tallet og bygget af granitkvadersten. Kirkeklokken er fra 1250 og regnes for en af Danmarks ældste og fornemste. I kirken findes en degnestol og kalkmalerier fra 1500-tallet. Kirkeskibet er skabt af engelske krigsfanger, der sad i Ringkjøbing Arrest.

Vestervig Kirke er Danmarks største landsbykirke, Den er opført 1117 som en augustinerklosterkirke. Den var også Danmarks nordligste bispesæde, indtil det blev flyttet til Børghlum. Vestervig Kirke er mest kendt for Liden Kirsten og Prins Buris grav. Sagnet fortæller, at Prins Buris, der var bror til Valdemar den Stores Dronning Sophie, havde forelsket sig i Liden Kirsten, der var Valdemar den Stores halvsøster. Forelskelsen var gensidig, så Prins Buris bad om giftermål, men fik nej. Men mens Valdemar var på krigstogt, bar kærligheden frugt, Liden Kirsten fødte en datter. Da Valdemar kom hjem fra sit krigstogt, blev han harm. Det fortælles, at han dansede Liden Kirsten i døden. Hun blev begravet på nordsiden af Vestervig Kirke. Herefter kom turen til Prins Buris, hans øjne blev stukket ud, og han blev kastet i fængsel. Her blev han lænket med en lænke, der netop kunne nå hen til Kirstens grav.

Tolv år senere døde Prins Buris, han blev begravet ved siden af sin elskede Kirsten. Det har siden været skik, at brudepar i Vestervig Kirke skænkede en buket, måske endda brudebuketten, til Liden Kirsten og Prins Buris grav.

En af de kirker de fleste danskere kender, om ikke andet så af navn, er Fjenneslev Kirke V for Ringsted. Kirken er fra 1120 og har gamle kalkmalerier, der viser grundlæggerne Asser Rig og fru Inge. Det menes, at Biskop Absalon har bygget de to teglstenstårne, om dem fortæller sagnet: Mens Asser Rig var på krigstogt i Sverige, skulle fru Inge føde og kirkens tårn bygges. De aftalte, at fru Inge skulle sætte spir på kirken, hvis det blev en pige, og tårn hvis det blev en dreng, så kunne Asser Rig, når han kom hjem over Fjenneslev bakke efter sit togt se, om han havde fået en datter eller en søn.

Men - da Asser Rig kom hjem, så han to tårne, han havde altså fået tvillingedrenge, - troede han. Men historikerne har fuldstændig ødelagt den romantiske historie, for de har konstateret, at de to drenge Esbern og Absalon ikke var tvillinger, for der var et år mellem dem, og hvem var så faren?

Uhadada - for det var 800 år før reagensglasbørnernes tid.

Hee Kirke fra 1140 er en af Danmarks mest seværdige romanske kirker. Tårnet er usædvanligt bredt, og det er bygget af granitkvader helt til toppen, hvad der sjældent ses. En tilbygning til kirken blev bygget omkring 1540 af materialer fra No Kirke, der blev nedlagt, fordi pesten havde affolket sognet. Denne del af Hee Kirke kaldes den dag i dag for No Kirke. På kirkegården ligger en af Danmarks største politiske talenter, venstrepolitikerens I.C. Christensen.

Smukt beliggende på nordsiden af Ringkjøbing Fjord finder vi Gammel Sogn Kirke fra 1170. Kirkens kalkmalerier har motiver med *“Djævelen fra Fanefjord,”* hvor Djævelen skriver navnene op på dem, som snakker eller sover i kirken under gudstjenesten.

Ved restaurering har man konstateret, at der i tagbeklædningen er benyttet egeplanker fra en tidligere trækirke, idet der på nogle af bjælkerne findes runetegne som tømmermærker. For 150 år siden var kirketårnet 12 meter højere, den tjente som sømærke for fiskerne, men tårnet var meget medtaget af vind og vejr og blev derfor i 1847 repareret og gjort 20 alen kortere. Som den sidste kirke i Danmark overgik Gammel Sogn Kirke 1. april 1956 til selveje. Dvs. den blev overdraget fra tiendejerne til menighedsrådet.

En af de kirker på vores egn, der har mange besøgende turister, er Ølstrup Kirke fra 1180. Det skyldes ikke så meget kirken, som det skyldes et enkelt stykke inventar. Det er kirkens alterbillede der har gjort Ølstrup Kirke berømt. Historien begyndte 12. juni 1900, hvor provst Vilstrup fra Borris ved det årlige kirkesyn i Ølstrup påtalte, at man burde tænke på et nyt alterbillede. Ved de følgende to års kirkesyn var der ikke sket noget, men i 1902 blev der i protokollen tilføjet:

“Provsten lovede at opsøge en maler, der kan udføre et alterbillede.”

Provstens niece, skuespillerinde Adamine Frederikke Vilstrup (20/9 1879 i Resen-7/11 1946) kaldt Ada, var netop i 1902 blevet gift i København med en ung lovende kunstmaler ved navn Emil, han havde netop skiftet sit efternavn Hansen ud med Nolde, navnet på den landsby i Sønderjylland, hvor han var født.

Det nygifte par besøgte farbror Vilstrup i Borris, der fik en aftale med Emil Nolde om at male et alterbillede til Ølstrup Kirke. Under arbejdet i 1904 boede Emil Nolde på den tidligere præstegård Lervanggaard i Ølstrup. Ada Vilstrups bror Aage sad model til maleriet.

Alterbilledet med titlen: "*Jesus og de to disciple i Emmaus*" blev færdig og opsat i 1904, samtidig restaurerede Emil Nolde også kirkens altertavle. Regningen lød således:

Til kunstmaleren	340,57 kr.
Kost til maleren	12,50 kr.
Transport af alterbilledet fra Lem Station til Ølstrup Kirke	2,50 kr.
Kjørsel med maleren til Ringkjøbing	5,00 kr.
Nyerhvervelsen kostede menigheden den formidable sum af	360,57 kr.

Pengene brugte Emil Nolde til en rejse omkring Middelhavet.

Jo, det var tider - for 100 år siden, en tur rundt om Middelhavet for 360,57 kr.

Ølstrup Kirkegård er beriget med en jættestue, på den er der anlagt nye grave, så der er virkelig tale om genbrug, vistnok lidt imod gravfredens normale regler, men i den kirkelige verden er det jo som bekendt lettere, at få tilgivelse end tilladelse. For øvrigt har jættestuerne fået sit navn, fordi man troede, de var bygget af jætter, hvad der bestemt heller ikke er en særlig kristen tankegang.

I årene fra 1919 til 1939 var menighedsrådets og kirkegængernes mening om Noldes billede ikke særlig positivt. Altertavlen blev taget ned og erstattet af en kopi af Carl Blochs: "*Jesus i Getsemane Have*" udført af C. Thornild, Ringkjøbing. Noldes altertavle fik herefter en mere diskret placering ved opgangen til prædikestolen. Ejendommeligt var det, at det netop blev i 1939 Noldes billede igen kom frem som altertavle, netop det år hvor nazismen var på sit højeste. Senere gav nazisterne Nolde forbud mod at male. Men netop dette inspirerede ham til en serie med titlen: "*Umalede billeder*," de blev nogle af hans allerbedste akvareller. Alterbilledet er vurderet til 2-3 mio. kr. En rimelig forrentning må man sige.

På østsiden af Sønder sø ved Viborg ligger det gamle Asmild Kloster, et augustinernonnekloster med tilhørende klosterkirke fra 1100-tallet. Med sit lille museum er den lille kirke absolut et besøg værd.

En gang imellem undres man over naturens overlevelsesmuligheder. Her følger et eksempel: I 1970-erne blev det gamle kirkedige ændret, og her skete der noget meget forunderligt, der groede urter frem fra den 800 år gamle klosterhave, frøene havde altså overlevet 800 år i kirkediget, og det er da forunderligt.

Så du skal ikke tage det så højtideligt, hvis en pose frø, har sidste salgsdato i går.

Også i den kirkelige verden er der lavet prestigebyggeri. Ny Sogn Kirke i Kloster er et tydeligt eksempel herpå, for da kirken blev bygget i 1225, var det Danmarks fjerde største landsbykirke, skønt en meget lille befolkning i et meget fattigt sogn. Kirken blev bygget af familien Krabbe på herregården Søgård, der ejede store dele af områderne omkring Kloster og på klitten. I sideskibene er de kraftige bænke gjort af strandede skibsplanker, på kvindesiden er de uden rygstød, beregnet til "*dem fra æ klit*," for de var knap så værdsatte som dem fra Kloster.

Kirkerne var i gammel tid uden bænke, højst var der en muret bänk langs ydermuren. De kirkegængere, der ikke her fandt sig en plads, måtte bare stå op under hele gudstjenesten. Men at stå op var ikke "*bare lige*," for en gudstjeneste dengang kunne vare op til flere timer. En af årsagerne var, at gudstjenesten også blev benyttet som "*dagens avis*." Så man gik også i kirke, for at få andel i egnens nyheder, der blev publiceret fra prædikestolen. Det var nemlig adskillige år, før Dagbladet udkom.

Det var dengang ikke tilladt udøbte at komme ind i kirken. Derfor stod døbefonten altid ved kirkens indgang. Døbefonten blev fyldt med vand, og det barn der skulle døbes, fik hele kroppen under vand. Følgen heraf kunne være en lungebetændelse, der dengang var meget alvorlig og livsfarlig. I dag er døbefonten som oftest mere praktisk placeret i nærheden af alteret, og vandmængden er betydelig mere begrænset.

En del steder har der, før den nuværende kirke, stået en trækirke på stedet, der enten er rådnet væk eller brændt. Enkelte kirker har bevaret planker fra den tidligere kirke, indstøbt over indgangsdøren eller på anden måde bevaret. Digerne omkring kirkegårdene blev dengang bygget for at holde kreaturerne ude.

Det var en lille, meget lille, håndfuld af de gamle kirker. I dag er der ca. 2.400 kirker i Danmark.

Den geografiske inddeling i sogne stammer også fra 1100-tallet. Sogne blev oprettet i forbindelse med, at befolkningen skulle betale tiende - datidens kirkeskat, der bestod i at betale en tiendedel af sine afgrøder. Derfor havde mange kirker også en kirkelade, til opbevaring af tiendekornet. Kirkeladen var ofte opdelt i tre rum, så bispen, stedets præst og kirken hver kunne få sin andel. Mange af disse gamle kirkelader blev i 1700-tallet ombygget til boliger for sognets fattige.

Det var også i 1100-tallet stormflodsdirigerne ved Tøndermarsken blev påbegyndt. Ringkjøbing Fjord fandtes ikke, det vi i dag kalder fjorden, var kun en fladvandet bugt. Tangen Holmsland Klit var endnu ikke dannet.

I 1103 kom Svend Estridsens frillesøn Niels til magten, han var den første der kaldte sig: "*Af Guds nåde konge af Danmark.*" Det var en meget fredelig periode i danmarkshistorien. Konge og kirke anerkendte hinanden. Måske var det netop derfor, at den godmodige og fredselskende Kong Niels kunne styre Danmark i 30 år med sin hær, der kun talte syv hirdmænd. Ja, du hørte ganske rigtig, den danske hær bestod af kun syv soldater. Men dengang havde vi ikke Anders Fogh, så vi blandede os ikke hverken i Iran, Afghanistan, Afrikas Horn, eller hvor verdenspolitikens brændpunkter var.

Vi var i den periode, hvor Svend, Knud og Valdemar ikke kunne enes om magten i Danmark. Der var evigt kævl og strid, hvor de med største vellyst slog hinanden ihjel, hvis lejlighed bød sig. Men så indgik de tre kamphaner, der alle stræbte efter tronen, et forlig. Det skulle markeres, og der blev indbudt til fest i Roskilde Kongsgård 9. aug. 1157.

Men det blev alt andet end en fest. Midt under festen drog Svend sit sværd og dræbte Knud, men Valdemar undslap. Så var der kun to kamphaner tilbage.

Den næste der faldt, var Svend, det skete på Grathe Hede samme år, derfor fik han tilnavnet Svend Grathe. Saxo fortæller, at Svend under et togt tiltvang sig at sove ved bondens kone, hvad der dengang blev betragtet som kongens ret, men det passede bestemt ikke bonden, der fulgte efter Svend og dræbte ham med et øksehug.

Nu er Saxos historier ikke altid troværdige, han skrev nemlig historien, så den passede til den, der betalte ham for det. Men forståeligt er det vel, at bonden blev harm. På Grathe Hede S for Thorning står en mindesten ude på marken, hvor drabet fandt sted. Valdemar var altså den af de tre kamphaner, der overlevede, han blev Danmarks konge i 25 år.

Længe før der var noget, der hed Skjern, blev der i 1105 lige S for byen bygget en bro over Skjern Å for at lette den betydelige stuedrift sydover. Denne bro blev i 1513 passeret af Kong Hans og hans følge på vej fra Ribe til Aalborg Slot.

Men broen var i så dårlig en forfatning, at kongens hest snublede, kongen faldt af hesten og havnede i åens kolde vand. Gennemvåd og syg blev han bragt til Skjern Brogaard og plejet her nogle dage. Skjern Brogaard har været ejet af Signe og Carsten Nielsen, Højmark, Eva Rahbeks forældre, men nu er vi 450 år længere fremme i historien, for 1960 blev Skjern Brogaard overtaget af Skjern Papirfabrik.

Kong Hans havde ikke tålmodighed, så før han var blevet rask, fortsatte han til Aalborg. Men det var nok en stund for tidligt, han kom sig aldrig over strabadserne og døde i den følgende måned på Aalborghus Slot.

På uheldsstedet ved Skjern Å står en mindesten, den beretter om Kong Hans uheldige ridt. Den lokale befolkning er dog ikke helt enig om, præcist hvor uheldet skete, men det skyldes formentlig, at åens løb i landskabet har ændret sig gennem de nu snart 500 år.

Kong Hans blev efterfulgt af sin søn Kong Christian II, der befalede, at der skulle opkræves bropenge, der skulle bruges til vedligeholdelse af broen.

På prislisten fra 1515 ses bropengeafgiften:

1 vogn 1 skilling

4 stk. kvæg eller får med lam 1 skilling

6 svin 1 skilling

1 hest eller en fodgænger 1 hvid

Også de danske folkeviser opstod i 1100-tallet, underligt egentlig at de kaldes folkeviser, for det var ikke blandt folket de fødtes, det var de fornemme adelsdamer, der digtede dem, de havde nemlig ikke stort andet at beskæftige sig med. Så det var i adelskredsene viserne blev brugt som danseviser, og dem kalder vi altså folkeviser.

København blev grundlagt 1167 af Biskop Absalon. Og Rom var verdens største by på den tid med ca. 30.000 indbyggere, altså betydelig mindre end Herning er i dag.

Danmark fik 1198 sin første Kgl. privilegeret Kro Bromølle ved Jyderup på Sjælland, bevillingen blev underskrevet af Biskop Absalon. Kong Erik Glipping bestemte, at der skulle være kroer ved alle kongeveje og færgesteder. Det gjorde han næppe for folkets skyld, men for at han med sit følge, der kunne tælle flere hundrede mand, kunne komme rundt i sit kongerige.

Hundred år senere besluttede Dronning Margrete, at der skulle bygges endnu flere kroer langs de store veje, nemlig en for hver fjerde mil, hvad der svarede til en dagsrejse på hest. Og hundred år senere igen besluttede Kong Christian II, at nu skulle der være en kro for hver anden mil. Så engang var der altså talrige kroer langs konge- og studevejene.

Kromandens løn var, at han fik tilladelse til afgiftsfri at brænde brændevin, brygge øl og bage brød til videresalg. Derudover blev kromanden fritaget for borgerlige ombud som fx indkvartering af soldater. Den kongelige privilegerede kro var kun beregnet for de vejfarende, landsbyens lokale beboere havde ingen adgang til byens kro, det havde de ikke i 714 år, først fra 1912 tillod Kong Christian X de lokale beboere at besøge byens kro. I dag er alle mere end velkomne på de 450 kroer, der findes i Danmark, heraf er de 113 kongelig privilegeret.

Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

Men Erik Glipping var meget uheldig, for han blev dræbt i Finderup Kirkelade SV for Viborg, fordi, som krobranchen i dag reklamerer med: *"Der var ikke en kro i nærheden."* Kongemordet skete Cæcilienat 22. nov. 1286, hvor 30 forklædte mænd brød ind i laden, hvor de myrdede Erik Glipping og brændte laden af.

Marsk Stig Andersen Hvide, der var kongens øverste hærfører og landets førende mand, blev dømt for mordet og dømt fredløs sammen med otte af sine mænd.

Hans skyld blev dog aldrig bevist, og eftertiden opfatter det som ret usandsynligt, at marsk Stig skulle være involveret i mordet, for han havde fuldstændig krammet på kongen.

Og dog, det fortælles nemlig også, at kongen udnyttede marsk Stigs kone seksuelt, noget der dengang nærmest blev betragtet som en konges ret eller gæstfrihed, om man vil.

Men det er jo ikke givet, at marsken delte dette synspunkt, så hvem ved, hvad der skete i Finderup Kirkelade hin nat 1286?

Den snak om kroer får mig til at tænke på gamle Peter:

Peter var ikke vandt til at komme ud og spise med *"kniv og gaffel,"* men en dag inviterede naboerne ham på kro, hvor de bestilte: *"Dansk bøj te vos alle åt."*

Peter følte, at han burde gengælde naboernes gæstfrihed, så han fortsatte bestillingen:

"Og vi vel gjarn ha Kijafa te - alle åt, og det betåler a."

Ja, det var en lille vits fra *"kijafatiden."*

Efter at marsk Stig og hans mænd var dømt fredløs, hærgede og plyndrede de på de danske kyster, fra en base i Norge, beskyttet af den norske Kong Erik Præstehader. I 1290 opførte marsk Stig Andersen og hans mænd en borg på øen Hjelm i Kattegat en halv snes km Ø for Ebeltoft. Materialet hertil hentede de fra *"Gammel Brattingsborg"* på Samsø, som de netop havde plyndret og ødelagt. En temmelig lang og besværlig transport synes man.

Borgen på Hjelm blev på det nærmeste en fabrik for falskmøntneri, der er fundet masser af beviser på øen i form af falske mønter. De fortsatte deres plyndringer, og forsøgte på enhver måde at undergrave den danske kongemagt. I 16 år var de på Hjelm, indtil Erik Glippings søn Erik VI Menved i 1306 erobrede øen, og den fredløse borg blev fjernet med bål og brand.

Hjelm er i dag ubeboet.

Senere søgte marsk Stig og hans mænd tilflugt flere andre steder fx i Røverdalen på Hindsholm N for Kerteminde. Marsk Stig Andersen Hvide døde 1293, og ikke mindre end seks kirker gør i Vor Herres navn krav på at være hans sidste hvilested.

Ja, heller ikke kirkerne viger tilbage for at markere sig i reklamebranchen.

I 1170 fik Dronning Sofie (1140-1198) og Valdemar I, ham vi kalder den Store (1131-82) en søn, han blev også døbt Valdemar. Det siges, at han blev 199 cm høj, som 32-årig blev han kronet som Valdemar II med tilnavnet Sejr. Det skete juledag 1202 i Lund Domkirke.

I 1205 blev Valdemar Sejr (1170-1241) gift med den meget populære og folkekære Dagmar, der støttede bønderne i deres kamp for frihed. Vi kender Dagmar fra folkevisen: *"Dronning Dagmar ligger udi Ribe syg."* Dronning Dagmar døde 1212 og ligger begravet i Sct. Bendts Kirke i Ringsted

Efter Dagmars død blev Valdemar Sejr i 1214 gift med Berengaria (1190-1221), der betyder bjørnens konge. Berengaria var fra Portugal og meget smuk, hendes nidnavn var *"Bengerd."*

Men Dronning Dagmar havde advaret Valdemar: *"Hun er så besk en blomme."*

Men *"Bengerd"* var slet ikke *"så besk en blomme."* Så måske har Dagmar været jaloux.

I 1223 blev Valdemar Sejr bortført sammen med sønnen, der også hed Valdemar, af: "*Den sorte grev Henrik*," det skete under en jagt på Lyø. De blev først frigivet to år senere, men prisen var høj, en stor løsesum foruden afståelse af alle de erobrede områder i Nordtyskland. Samtidig måtte de give løfte om ikke at hævne sig, men det løfte holdt Valdemar dog ikke.

På en forårsrigsdag 1241 i Vordingborg blev en af landskabslovene - Jyske Lov vedtaget under ledelse af Valdemar Sejr: "*Med lov skal land bygges*." Den gav tilladelse til selv at vælge, hvem man ville gifte sig med, og det var et meget stort og betydeligt fremskridt. Loven var forfattet af Valdemar Sejrs rådgiver den 90-årige olding biskop Gunner i Viborg. Senere kom loven til at gælde for hele Danmark, frem til 1683 hvor Dansk Lov blev indført.

Ringkjøbing nævnes for første gang i 1200-tallet under navnet Rennumkøpingh som en handelsplads til Rindum Sogn.

Kong Abel (1218-52) blev år 1250 kronet som Danmarks konge. Og det har en anelse med Ringkjøbing at gøre, for han favoriserede de hollandske handelsskibe, og de brugte primært Ringkjøbing som havn, det var dengang, hvor fjorden ikke var fjord, for der var åbent vand ud til Vesterhavet.

På den tid var Ringkjøbing nemlig en betydelig transithavn til store dele af Jylland.

Og det skønt byen ikke havde nogen egentlig anlagt havn, den måtte de vente på i 650 år. Skibene måtte lægge til ud for kysten, mens små pramme eller "*højbenede*" vogne måtte fragte varerne i land.

Faktisk kom kulturen på den måde til Ringkjøbing, før den kom til København.

Men den "*køver*" de ikke i København.

Abel er for øvrigt den danske konge, der har regeret kortest tid, kun to år fik han som regent, han faldt i et togt mod friserne ved Husumbro i Ejdersted.

På vores egn har vi to herregårde, der begge har rod i 1200-tallet – Brejninggaard og Nørre Vosborg.

Brejninggaard blev bygget som et munkekloster, der efter Reformationen, som alt andet kirkeligt gods, gik ind under Kronen. Christian III pantsatte herregården, så blev den solgt til så kendte adelsnavne som Lange og Skram. Herregården ejede i gammel tid 65 gårde og et areal på 3-4.000 tønder land. Gennem årene har Brejninggaard oplevet mange omvæltninger. Den har været indrettet som et udflugtsmål, med traktørsted og afholdsrestaurant.

Herregårdens jord blev udstykket til 14 husmandsbrug.

Nytårsaften 1930 brændte den store lade, men - brandmajoren i Videbæk var taget på ferie, og nøglen til sprøjtehuset havde han i lommen - yderst genialt, så branden blev virkelig effektiv.

En lokal kreds på 7-800 familier købte 1942 Brejninggård og dens 17 tdr. land jord for 53.000 kr. De indrettede herregården til en efterskole. I slutningen af Anden Verdenskrig overtog tyskerne skolen, og der blev indlogeret flygtninge. Men allerede sommeren 1945 modtog skolen igen elever.

Som så mange andre herregårde har også Brejninggaard sit spøgelse: "*Den blå Dame*."

Nørre Vosborgs historie går tilbage til 1299, hvor Erik Menved byggede den som krongods og en forsvarsborg tæt ved Storåens udløb i Felsted Kog. Dengang var navnet ikke Vosborg, men Osborg, idet *os* betyder åmunding, og borgen lå netop ved Storåens munding. Gennem godsets 700-årige historie har Nørre Vosborg haft mange forskellige ejere. Niels Bugge til Hald var en af de første, han kunne ride på egne jorde helt fra Nørre Vosborg til Hald Hovedgaard ved Viborg. Han ejede også store arealer ved Skagen, hvor bl.a. den nu Tilsandede Kirke ligger. Herefter fulgte mange forskellige ejere. I 1786 blev det forsømte Nørre Vosborg sat på auktion og solgt for 77.100 rigsdaler til brødrene Peder og Søren Tang, købmænd fra Ringkjøbing. Det var med en ikke ubetydelig stolthed, at Tangbrødrene købte godset, for deres far Laurids Christensen havde været fæstebonde på Nørre Vosborg under herremand Henrik Leth.

Et barnebarn Andreas Evald Meinert Tang blev en betydelig mand for egnen, han blev etatsråd og det var ham, der som formand for Himmelbjergkomiteen besluttede, at "*Himmelbjergmøderne*" skulle slutte. Primært på grund af Steen Steensen Blichers drikkeri, men det er en helt, helt anden og lang historie.

Nørre Vosborg har gennem tiderne haft mange berømte gæster Grevinde Danner og Frederik VII, H.C. Andersen, ja, og så alle vi andre.

Brejninggårds spøgelse var: "*Den blå Dame.*"

Nørre Vosborgs spøgelse var: "*Den hvide Dame.*"

Nørre Vosborg har været meget tæt på forlis, men blev i elvte time reddet af Realdania.

De købte 2004 godset og har bekostet i omegnen af 150 mio. kr. Og vi har nu fået en meget flot og helt igennem restaureret herregård, med flere nybygninger, mange større og mindre arrangementer og et velrenommeret køkken, som vi godt kan anbefale.

Alle årstal fra tidernes morgen og op til omkring år 1300, skal tages med et vist forbehold. Kun de færreste oplysninger ligger med daterede dokumenter som bevis. Der har oftest været tale om mundtlige overleveringer, for der var langt mellem dem, der kunne læse og skrive.

Christian IV:

Christian Firtal, der blev født 12. april 1577 på Frederiksborg Slot og døde 28. feb. 1648 på sit elskede Rosenborg Slot, gjorde i 1600-tallet Dannebrog til det nationale mærke for skibe, og han anbragte Dannebrog i regimentsfanens hjørne. Christian Firtal var en rigtig krigskar, udover at han fik mindst 26 børn med mindst fem forskellige mødre, deltog han også i mange andre "*krige,*" hvis man kan udtrykke det sådan. Ved Kolberger Heide på sit skib Trefoldighed mistede han 1. juli 1644, som der står, - sit højre øje og nogle tænder. Til krigene hjemtog Christian IV lejesvende fra Kroatien, de blev kaldt "*krabater,*" det er herfra, vi har et udtryk, vi stadig bruger "*en vild krabat.*"

Og Christian Firtal var bestemt "*en vild krabat,*" han kunne slet ikke lade slottets unge piger i fred. Det fortælles, at han en dag havde fået listet køkkenpigen til utugt, det gik så voldsomt til, at da kongen havde fået, hvad han ønskede, sagde han til den unge pige:

*"Undskyld, men havde jeg vidst, at De var jomfru,
havde jeg taget den lidt mere med ro."*

Hvortil den unge dame svarede:

*"Hvis jeg havde vidst, kære konge, at De var så utålmodig,
havde jeg taget strømpebukserne af."*

Tænk – jeg var slet ikke klar over, at strømpebukser var opfundet på Christian Firtals tid

I krige har sejrherren en gammel tradition for at erobre flaget. Det kan egentlig godt sammenlignes med indianerne, der tog skalpen, så de, der i dag taber en krig, slipper faktisk særdeles billigt. Men skikken ændrede sig efter Anden Verdenskrig, hvor de allierede erobrede en mængde tyske nazistiske faner, men for første gang i historien ville sejrherrene ikke hænge de erobrede faner op, så foragtet var nazisternes symbol hagekorset eller svastika, som hagekorset rettelig hedder.

Dannebrog på søen:

Navnet Dannebrog er også brugt til flere skibe. Under et af slagene i Køge Bugt mod svenskerne, som vi evig og altid sloges imod, hed en af vore kendte søofficerer Ivar Huitfeldt (1665-1710). Hans skib hed Dannebrog, det blev antændt, og da ilden nåede krudtkammeret sprang skibet i luften, det skete 4. okt. 1710. Desværre for Ivar Huitfeldt var han selv om bord. Kun tre af den 600 mand store besætning overlevede.

En hjuldamper fra 1879, med navnet Kongeskibet Dannebrog, sejlede for Dronning Alexandrine og Kong Christian X frem til 1931.

Det nuværende Kongeskibet Dannebrog er bygget af stål på Orlogsværftet i København. Det er tegnet af N.K. Nielsen og navngivet af Dronning Alexandrine. Skibets kommandoflag blev hejst første gang 26. maj 1932. Skibets besætning består af 9 officerer, 7 sergenter, 2 konstabler og 35 værnepligtige, der alle er specielt udvalgte fra marinen. Skibet er i fin stand og udstyret med al muligt isenkram og moderne teknik. Kongeskibet Dannebrog har besøgt næsten alle havne i Danmark, Grønland og Færøerne. Og derudover mange europæiske og oversøiske havne. Skibet har til nu tilbagelagt 300.000 sømil, det svarer til 14 sejlads rundt om Jorden.

Dannebrog på land:

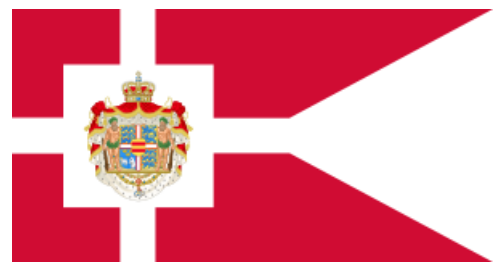
Dannebrog var forbeholdt kongen og staten, folket måtte *ikke* bruge det. Men i 1830 foreslog juristen Anders Sandøe Ørsted (1778-1860), bror til Hans Christian Ørsted (1777-1851), Kong Frederik VI (1768-1839) at det også skulle være folkets flag, men forslaget blev afslået.

I 1842 blev Dannebrog hærens officielle flag. Først fra 1854, under Frederik VII (1808-1863), fik det danske folk lov at hejse Dannebrog, godt hjulpet af førnævnte Anders Sandøe Ørsted, der nu var blevet justitsminister, og derfor ikke spurgte.

Siden har alle danskere elsket vort smukke flag.

Det er verdens ældste flag, som stadig er i brug, hvad for øvrigt også baskerne i Spanien mener om deres flag, men lad blot dem forblive i deres vildfarelse.

Men splitflaget må kun anvendes af statsmyndigheder, hæren, redningsvæsenet, lystfartøjer, robåde og kongehuset. Kongehuset og flere statsinstitutioner har dog ofte deres egne flag med sit specielle våben, hvor korsarmene mødes eller i øverste venstre hjørne af flaget. Det nuværende kongeflag blev indført 16. nov. 1972, da Dronning Margrethe II indførte en ny version af kongevåbenet i en hvid kvadrat i midten.

En række institutioner, foreninger og større virksomheder har fra gammel tid fået en særlig tilladelse til at flage med splitflag, det gælder følgende:

Skipperforeningen i København - Flagmagerlavet - Studenterforeningen - Klampenborg Badeetablissement – Bryggeriet Carlsberg - Officersforeningen - Den kgl. Porcelænsfabrik Det kgl. danske Haveselskab – Skamlingsbankeselskabet – Det kgl. Vaisenhus Søofficersforeningen - Marienlyst Badeetablissement – Grevskabet Lerchenborg Industriudstillingen - Polyteknisk Lærestalt - Livsforsikringsanstalten - Redningsvæsenet. Sidstnævnte fik tilladelsen af Kong Christian IX 1882, efter at kongen havde deltaget i en øvelse med redningsbåden ved Klitmøller. Derfor er to dannebrogssplitflag over kors blevet redningsvæsenets bomærke, som er malet på deres grønne porte.

Forskellige vinkler til Dannebrog kan findes mange steder:

En sjov vinkel til Dannebrog findes et helt andet sted.

Inspektør og etatsråd ved Polyteknisk Lærestalt i København og senere telegrafdirektør Peter Faber (1810-1877) og hans kone Frantzone Petrine holdt i 1847 juleaften for hele familien på Gammel Strand i København. Til denne juleaften havde Peter Faber skrevet:

"Højt fra træets grønne top."

Det var en ganske ordinær lejlighedssang med et vers til hver af julefestens deltagere uden at han anede, at den senere skulle blive en naturlig og næsten uundværlig del af vores jul.

Året efter i 1848 skete der store ting i vort land. Dengang var det også Tyskland, der var i centrum - Første Slesvigske Krig. For at opildne de danske soldater skrev Peter Faber sangen:

"Den gang jeg drog af sted."

Den blev på stedet det helt store hit, ja, en sand landeplage, et pseudonym for den nationale ånd mod de slemme preussere. Peter Faber blev på stedet berømt, tilbudt og modtog endda Ridderkorset for sin indsats. Derfor blev: *"Højt fra træets grønne top,"* igen hevet frem fra familiens skød på Gammel Strand. Peter Faber tilføjede et vers i den nationalistiske ånd om Hendrik, der er stærk, har mod, skal være fændrik, han svinger fanen kækt, vid det er en ære, Dannebrog at bære. Jo, Dannebrog spiller en væsentlig rolle i julesangen, der på stedet blev gjort til nationens julesang.

Men - havde vi ikke fået Første Slesvigske Krig, så var: *"Højt fra træets grønne top"* sandsynligvis forblevet en lejlighedssang gemt i kassen sammen med alt anden julepynt på loftet på Gammel Strand. Mærkeligt var det vel heller ikke i landets betrængte situation, at vort smukke Dannebrog blev hængt på juletræet i lange rækker på snor som et nationalt symbol og en markant del af juletræets dekoration. En tradition vi stadig holder i hævd.

Danmark tabte 1864 Anden Slesvigske Krig og dermed Sønderjylland, efter min mening var det absolut selvforskyldt. Det blev herefter forbudt de tidligere danskere at hejse Dannebrog. Det er ikke svært at forstå, hvor ondt det har gjort på de dansksindede. Problemet er så glimrende fortalt i Hanne Reintofts roman: *"Nu er det længe siden."*

Mange, måske de fleste, ønskede ikke at hænge *"gummistøvleflaget"* op. Dette lidet charmerende navn for det tyske flag bør nok forklares. Et vittigt hoved har sammenlignet en stribe sort foroven, med jord i hovedet, en stribe rødt i midten med hjertet på det rette sted og en stribe gult forneden med gule gummistøvler.

Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

Da Suezkanalen åbnede 17. nov. 1869, var der en afstemning blandt de 40 stater, der var repræsenteret af skibe med flag i kanalen. Afstemningen fastslog, at Dannebrog var det smukkeste flag.

Ved en afstemning efter FN's åbning 1945 om hvilket flag der var verdens smukkeste, blev Dannebrog *naturligvis* også her kåret som vinder. Det var vi danskere nu ikke så overrasket over, for det vidste vi godt i forvejen.

Den 12. juni 1969 udgav Post Danmark i anledning af flagets 750 års jubilæum et 60 øres frimærke. Det var den normale brevporto 1969. Her ses Dannebrog: "*Som sendt fra himlen*"

Dannebrog vajer smukt og flittigt i det danske landskab:

Efterhånden har Hanne og mig besøgt rigtig mange lande på vores vidunderlige klode. Ingen steder har vi dog tilnærmelsesvis set landenes nationale flag blive brugt i den udstrækning, som tilfældet er i Danmark. Uanset hvornår du tager en tur ud i vort skønne land, så ser du Dannebrog vaje stolt fra sin hvide flagstang med den røde knop.

Skyldes det mon danskernes specielle evne til at hygge?

Eller måske stoltheden over at være dansker?

Eller vore stærke nationale følelser der, specielt i det sønderjyske grænseland, er markant?

Eller skyldes det blot, at Dannebrog *er* Jordens smukkeste flag?

En mening visse andre nationer helt uretmæssigt også har om deres flag

Når du lader livets erindringer passere revy som en billedbog, er der sikkert oplevelser, hvor også Dannebrog træder frem for dit indre blik.

Ja, undertiden et billede af mange Dannebrog

Da Steen Steensen Blicher (1782-1848) 1839 startede Himmelbjergmøderne på "*Kolden*," som Himmelbjerget dengang blev kaldt på egnen, var Dannebrog naturligvis hejst.

Det gjaldt også på den 113 m høje Skamlingsbanken SØ for Kolding, hvor man siden 18. maj 1843 årligt har holdt nationale folkemøder til støtte for danskheden i Slesvig. Den 31. okt. 1863 rejstes her en 16 m høj granitobelisk. Den blev året efter sprængt af preusserne i Anden Slesvigske Krig, men genrejst 1866 dog noget medtaget. Obelirken står som et symbol på Danmark og på genforeningen. Naturligvis er Dannebrog altid med, og her har de tilladelse til at bruge splitflaget. For øvrigt hænger flaget på Danmarks højeste flagstang. Det største møde på Skamlingsbanken fandt sted 24. juni 1945, da 100.000 mennesker fejrede befrielsen.

Brugen af Dannebrog:

Vi bruger Dannebrog til fødselsdag, konfirmation, eksamen og her specielt som student, bryllup og alle de andre bryllupper kobber, sølv, guld osv.

Vi bruger det på skibe, sejlbåde, robåde, cykler, hestevogne, veteranbiler, fly, breve, gaver, kufferter, rygsække, lagkager og på juletræet

Vi bruger det på tøjet, på hatten ja selv i hovedet

Vi bruger det til gymnastik, fodbold, golf, atletik, ja, enhver form for idræt

Vi bruger det til DM, EM, VM, OL eller andre internationale sportsstævner

Vi bruger det til gadefest, byfest, folkefest, dyrskue og grundlovsmøde

Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

Vi bruger det som blikfang i handelslivet
Vi bruger det som spejder og i kirken
Vi bruger det til påske, pinse, jul og nytår
Vi bruger det ved rejsegilde med pølser og øl, ved firmaåbning, ved reception, til jubilæum og afskedsfest
Vi bruger det 5. maj, 5. juni og 15. juni som er flagets egen fødselsdag
Vi bruger det på mange militante mindedage
Vi bruger det i haven, i blomsterbedet, i kolonihaven, i sommerhuset, på udflugter, når det er søndag, når det er godt vejr, eller blot når vi er glade
Vi bruger det, når vi bliver født og når vi dør
Vi bruger det i glæde såvel som i sorg
Kort og godt - vi bruger det, når vi har lyst fra solopgang til solnedgang
handel

Noget mere dansk end Dannebrog kan vi vel næppe tænke os - og dog. På LS Flagfabrik i Hjørring, en af Danmarks største, har man gennem årene fremstillet faner bl.a. Dannebrog. Men fabrikken har flyttet fabrikationen af faner til en fabrik i Vietnam - endda med støtte fra Danida. Fabrikken i Vietnam har 150 ansatte, de fremstiller årligt 200.000 Dannebrog. Egentlig synes jeg, at et Dannebrog burde fremstilles i Danmark. Men måske er det ikke så underligt, vi er jo også holdt op med selv at sy vore skjorter. Den Lille Havfrue har været på besøg i Kina. Og uanset hvor i verden du kommer, møder du Maersk Containere. Globalisering er sikkert en god ting, men den bryder med gamle fordomme og normer og koster undertiden lidt på følelserne. I Danmark omsættes der for adskillige mio. kr. flag og flagstænger om året. Så det er ikke en ubetydelig forretning. Men i handelsverdenen tænkes der betydeligt mere i økonomi end i følelser, for følelserne fylder ikke meget på bankkontoen.

Der er utallige eksempler med Dannebrog i centrum:

Selv om det står lidt svagt i min barndoms erindringer, så er 5. maj 1945 måske den dag, danskerne har brugt Dannebrog allermest. Tysklands kapitulation i Danmark var en kendsgerning. Frihedsbudskabet blev publiceret af BBC i radioen 4. maj kl. 20:37 af speaker Johannes G. Sørensen:

“I dette øjeblik meddeles det, at Montgomery har oplyst, at de tyske tropper i Holland, Nordvesttyskland og i Danmark har overgivet sig - - - jeg gentager - - -

Vi har efterhånden hørt budskabet så tit, at vi kan ordene udenad, og vi fra den tids generation fornemmer stadig den euforiske stemning, og nakkehårene rejste sig.

Glæden kendte ingen grænser denne milde forårsaften, stearinlys blev tændt og sat i vinduerne, en skik mange af os stadig praktiserer 4. maj om aftenen, selv om det nu er 68 år siden. Folk strømmede ud på gaderne med de forhadte mørklægningsgardiner i den ene hånd og Dannebrog i den anden. Mørklægningsgardinernes tid var forbi, de blev omsat til bål på gaderne. Rådhuspladsen i København var efter få øjeblikke et sydende menneskehav, mange tusinder hastede hurraråbende mod kongens residens viftende med Dannebrog og grønne bøgegrene under råbet - Amalienborg. Ellevilde af glæde kravlede folk rundt på overfyldte, fuldt oplyste sporvogne og busser svingende med vort sejrssymbol - Dannebrog. Billeder vi bedst kender fra de større byer, men glædesscener udspillede overalt i Danmark. I Ringkjøbing blev der danset på Torvet.

Den 5. maj 1945 fra kl. 8 til kl. 9 ringede alle landets kirkeklokker. Aldrig før har så mange af landets flagstænger på en gang været prydet med vort flotte Dannebrog vajende for vinden, og 5. maj mindes stadig som en flagdag.

Alle var overstrømmende glade. Men - vi glemte Bornholm, for her nægtede den tyske kommandant at overgive sig. Derfor var der ingen grund til at hejse Dannebrog på Bornholm. De følgende tre dage frem til 8. maj angreb sovjetiske bombefly Rønne og Nexø, et bombardement der kostede ti danskere og et ukendt antal tyskere livet. Bornholmerne følte sig, forståeligt nok, svigtet af sit eget land. Bitterheden var så stor, at mange bornholmere den dag i dag nægter at sætte lys i vinduerne 4. maj og flage 5. maj. - Der er ikke noget at fejre. Statsminister Vilhelm Buhl åbnede rigsdagen 9. maj 1945, men ikke med et ord omtalte han Bornholm. Eksemplet står stadig som en skamplet i dansk politik.

I 1992 vandt vi europamesterskabet i fodbold i Sverige. Vi var kommet med på afbud, fordi Jugoslavien blev udelukket. Først spillede vi uafgjort med England, så tabte vi til Sverige. Forventningerne var herefter ikke store. Men så bankede vi først Frankrig, dernæst Holland, og pludselig var vi i finalen. Og sandelig - her bankede vi 26. juni 1992 på Nya Ullevi Stadion i Gøteborg selveste Tyskland med 2-0, målmagerne var John "Faxe" Jensen og Kim Vilfort. Oh hvilken jubel og billedet af tusinder af Dannebrog, da færgen fra Gøteborg kom i havn, de billeder står stadig klar i vores erindring.

Eller da Bjarne Riis i 1996 vandt Tour de France under utrolig stor opmærksomhed. Ustandseligt så vi viftende Dannebrog langs ruten, folk iført dannebrogstøj af forskellig karakter, malede Dannebrog på vejene, ja, selv i hovederne. Og da "Ørnen fra Herning" efter sejren blev modtaget og hyldet i København, var oceaner af Dannebrog fundet frem fra skuffer og skabe.

Men allerede dengang anede vi dopingspøgelset, der var med på bagagebæreren, det tog noget af glansen. Og cykelsportens dopingspøgelse har ikke siden forladt bagagebæreren.

Sang for flaget:

I visse foreninger og organisationer, ikke mindst i spejderkredse, er der tradition for at synge, når flaget hejses. Oftest synges: "Der er ingenting, der maner som et flag, der går til tops," som Axel Juel (1883-1948) skrev i 1916. Ved nedhaling er der ikke nogen bestemt regel, men ofte synges andet vers af B. S. Ingemanns: "Vift stolt på Kodans bølge," som han skrev i 1807. Og hvorfor netop *Kodans bølge*? Jo, Kodan er det latinske navn for Østersøen. Baggrunden for digtet var krigen mod England, hvor briterne bombarderede København, og efter deres sejr "stjal" de vores flåde.

Verset lyder:

*Fra himlen er du faldet,
du Danmarks helligdom!
Did har du kæmper kaldet,
som verden leder om.
Så længe rygtet svinger
sig over land og sø,
mens Nordens harpe klinger,
din ros skal ej uddø.*

Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

Regler omkring flagning i Danmark:

Det forpligter at have en flagstang i sin have, på altanen eller på fortovet. Forpligter til at kende de mange regler, der her er nævnt, omkring det at flage. Det bør også være naturligt for ejeren af et flag at kende de officielle flagdage, så ikke man hejser flaget 4. juni, fordi man tror, det er Grundlovsdag. For god naboskabs skyld hejser man naturligvis også flaget, når naboen har sølvbryllup eller anden fest, eller på halv stang, hvis der er tale om et dødsfald.

At flage på halv stang ved dødsfald stammer fra skibsfarten. Sømændene havde tidligere et specielt dødsflag, der blev hejst, når et menneske døde til havs. Men da Dannebrog i 1854 blev tilladt som folkets flag, hængte man Dannebrog på flagstangen under dødsflaget. Den placering af Dannebrog på flagstangen blev dermed også almindelig på landjorden.

I 2012 opstod der en diskussion om rimeligheden i, at det i Danmark ikke er tilladt at flage med alle fremmede nationers flag. Diskussionen blev rejst af den radikale Zenia Stampe, der kalder reglerne for begrænsning af ytringsfriheden, som vi på alle andre områder hylder.

Hatten skal af, når flaget hejses og nedhales

Flaget hejses ved solopgang, dog tidligst kl. 8:00

Flaget nedhales ved solnedgang, dog senest kl. 20:00

Når det er sommertid, er det til kl. 21:00

Oftest høres "*flaget stryges*" ved solnedgang. Det er forkert, flaget *nedhales*

At stryge et flag betyder, at man i en krigssituation kapitulerer

Når skibe passerer hinanden, bruges det at kipse med flaget som en hilsen, men det gør orlogsskibe aldrig, for hvis et skib i krig kipper med flaget, betyder det overgivelse.

Flagning om natten er kun tilladt, hvis flaget er belyst. Gadebelysning er ikke nok

Flaget må aldrig røre jorden, da det betyder, at Danmark igen vil komme i krig

Flages der på halv stang, skal flaget først hejses helt til tops, hvor det markeres et øjeblik, og dernæst sænkes, så undersiden af flaget er midt på flagstangen.

Ved nedhalingen skal flaget igen hejses til tops, før det nedhales

Såvel hejsning som nedhaling af et flag skal foregå i et roligt tempo

I Danmark er det tilladt at flage med de nordiske flag samt EU - og FN flag

Andre nationers flag må kun bruges efter forud indhentet tilladelse hos politiet, og kun når der samtidig flages med Dannebrog, der skal være af mindst samme størrelse og på en iøjnefaldende plads.

Flages der med flere nationers flag på række, skal det danske flag hejses længst til venstre for tilskuerne - eller på den midterste stang

Flagets højde bør altid være en femtedel af stangens højde

Tit bruges et for lille flag i forhold til stangen. Værst ses eksemplet på Dybbøl

Banke, hvor der på en kæmpeflagstang sidder et lillebitte flag – skandaløst

Ved en kontakt til Historiecenter Dybbøl Banke fortalte de, at fordi

flagstangen er ekstrem høj, nødsages de at sætte et lille flag på stangen, der ellers vil brække i blæsevej

Flagstangen bør være mindst to meter højere end huset

Vimplens længde bør være halvdelen af stangens højde

Og så kommer vi til flagets endeligt:

Hvad gør man med et Dannebrog, der er slidt op?

Jeg kan ikke få mig selv til at smide det i skraldespanden, der er trods alt noget "helligt" over selv et falmet og opslidt Dannebrog

At brænde et Dannebrog er jo en demonstration en hån mod flaget

At putte Dannebrog i en genbrugscontainer er vel kun at flytte problemet

Måske burde et slidt Dannebrog begraves?

Måske skulle jeg købe et surfbræt og bruge Dannebrog som sejl?

Eller måske skulle jeg bede Hanne sy mig et par "kort bovser?"

Nej, så er det trods alt betydeligt lettere, at bruge det som pudseklud

Måske lyder det respektløst, men løsningen er - ifølge Danmarks-Samfundets formand, Niels Ole Kajhøj, ***udtjente flag skal brændes***

Vort nationale symbol - Dannebrog skal ikke ende sit liv som en pudseklud

***Dannebrog - vort nationale symbol har fødselsdag 15. juni
Husk at hejse flaget***

Frede Lauritsen

Danmarks officielle flagdage:

- 01. jan. Nytårsdag
  - 29. jan. Holmens Hæderstegn
  - 02. feb. Slaget ved Mysunde 1864
  - 10. feb. Afstemningen i Sønderjylland 1920
  - 11. feb. Stormen på København 1659
  - 02. april Slaget på Reden 1801
  - 09. april Danmarks besættelse 1940 halv stang til kl. 12.02, herefter hel
  - 18. april Slaget ved Dybbøl 1864
  - 05. maj Danmarks befrielse 1945
  - 09. maj Slaget ved Helgoland 1864
  - 05. juni Grundlovsdag. Kampen ved Dybbøl 1848
  - 15. juni Flagets fødselsdag, valdemarsdag og genforeningsdag 1920
  - 01. juli Slaget i Køge Bugt 1677
  - 06. juli Slaget ved Fredericia 1849
  - 25. juli Slaget ved Isted 1850
  - 05. sept. Danmarks udsendte soldater
  - 04. okt. Stormen på Frederiksstad 1850
  - 25. dec. Juledag
  - 26. dec. 2. Juledag
  - Palmesøndag
  - Skærtorsdag
  - Langfredag på halv stang
  - Påskedag
  - 2. Påskedag
  - St. Bededag
  - Kristi Himmelfartsdag
  - Pinsedag
  - 2. Pinsedag
  - Samt på alle kongefamiliens fødselsdage
- Danmark er det land, der har flest officielle flagdage
(Se art. og billeder af alle verdens flag)

Frede Lauritzen

Tidligere udgivelser:

- 1980 Andorra
1987 Arnold - novelle
1990 Thailand på godt og ondt
1991 Sydamerika Chile - Brasilien
1992 "Jambo" Kenya - du forunderlige land
1993 Barnløshed - adoption
1994 En lille bid af tilskudssamfundet: "Jeg løfter røret"
1994 Mine Tidsbilleder. Kronologiske leksika. *Ajournføres løbende*
1994 Leksikassen. Ord jeg er ramlet i uden til fulde at forstå *Ajournføres løbende*
1994 Søren Aabye Kierkegaard - hvordan var han egentlig? *Revideret 2007 og 2013*
1995 De Slesvigske Krige
1995 Østeuropa i forandring
1995 Colombia - smuk og mangfoldig
1996 Hærvejens historie - i cykelhøjde
1996 Øretæver i tilværelsen
1996 Æseløre - litteraturanmeldelser *Ajournføres løbende*
1997 En dag i 1997
1997 Budapest & Ungarn - i efterårsdragt
1997 Lolland-Falster & Møn - i cykelhøjde
1997 Ego - det bevidste jeg
1997 En lille stump af det mægtige Kina
1998 Storebælt - i cykelhøjde
1999 Skt. Petersborg - paladsernes by bygget på sumpen
1999 Sjælland Stevns - Masnedø - Asnæs - i cykelhøjde
1999 Et eventyr om julenissens morgensvømmetur
2000 Madeira - en blomstrende ø
2000 Rom - Den evige Stad
2001 En lille stump af Himalaya - verdens tag
2001 Samos - en ferieø for alle
2001 Samsø - i cykelhøjde
2002 Limfjorden Ø - i cykelhøjde
2002 Vest Stadil Fjord - i cykelhøjde
2002 Wien - musikkens by
2002 Mozart - hvordan var han egentlig?
2002 Egypten - Nilens gave
2003 Steen Steensen Blicher - hvordan var han egentlig? *Revideret 2010*
2003 Vietnam - Østens smukke, venlige land i forandring
2003 Limfjorden V - i cykelhøjde
2003 Ragna Tang - en legende
2004 Grænselandet - i cykelhøjde
2005 H.C. Andersen - hvordan var han egentlig?
2005 Mexicos - Store Riger
2005 Sjælland N - i cykelhøjde
2005 Paris - byernes by
2006 IKA MARKED - gennem 27 år
2006 Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?

- 2006 Hven – i cykelhøjde
2006 Sydfyn og Det Fynske Øhav - i cykelhøjde
2006 Bulgarien – et smukt og alsidigt land
2006 Sydafrika – en regnbuenation
2007 Kaj Munk - hvordan var han egentlig? *Revideret 2012*
2007 Vendsyssel - i cykelhøjde
2007 N.F.S. Grundtvig - hvordan var han egentlig?
2007 Cornwall – den sydvestlige del af England
2008 Læsø ”Kattegats Perle” – i cykelhøjde
2008 Ti Radioforedrag - fra The Big Bang til år 1380
2009 Ti Radioforedrag - fra år 1380 til år 1682
2009 Chile – det lange land i ly af Andesbjergene Peru – inkaernes land
2009 Lissabon – en smuk og alsidig by
2010 Bornholm – i cykelhøjde
2010 Canada - på tværs. Fra Newfoundland til Vancouver
2010 Julemærkets historie
2011 Hvidsten - gruppen
2011 Mariager Fjord og omegn - i cykelhøjde
2011 Tyrkiet - med fødderne i to kontinenter
2011 En lille julemus på spil
2012 Fregatten Jylland
2012 Kreta - Grækenlands største ø
2012 Ringkjøbing Fjord og omegn - i cykelhøjde
2013 Ringkjøbing By - i gåhøjde *På vej*
2013 Ecuador og Galapagos - riget på ækvator
2013 Holland - næsten i forårsdragt

Frede Lauritsen - Herningvej 7B ^{1.4.} 6950 Ringkjøbing

Tf: 97 32 15 32 - 23 31 12 43

Mail: fredelau@webspeed.dk

Hjemmeside: www.h-f-lauritsen.dk